

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service
Innehållsansvar: Carolin Karlsson, (carka60), Sektionsledare
Granskad av: Stefan Carslöv, (steca9), Specialistläkare
Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-01-20

Giltig till: 2027-12-08

Axel - fraktur, luxation, lägeskontroll, konventionell radiologi (SÄS)

Syfte

Radiologisk metod för undersökning av skelettet med ovanstående frågeställningar.

Förändringar sedan föregående version

Inga aktuella förändringar.

Metodmall

Us kod/Us namn

Sos-kod 631 000/ Axel

Indikation

Fraktur, luxation, lägeskontroll

Förberedelser

- ID-kontroll.
- Kläder och eventuell metall som kan skymma avlägsnas.
- EKG-elektroder ska tas bort. Ev. övervakning får vara kvar om de ej får tas bort av medföljande personal.
- Medföljande i rummet ska bära strålskydd.

Kontrastmedel

Ej aktuellt.

Bildtagning/Projektioner

Frontal

- Position:** Patienten står, alt. sitter med ryggen mot detektorn med handen på magen. Vrid den aktuella sidan mot stativet så att skapula ligger parallellt mot detektorn.
- Centrering:** Mitt över leden. Ca 2-3 cm nedanför laterala nyckelbenet.
- Vinkel:** 0
- FFA:** 110 cm
- Kriterier:** Hela leden inklusive proximala tredjedelen av humerus visualiseras.
Caput humeri friprojiceras från acromion.
Glenohumeralleden friprojiceras längs hela ledytan.
Sidomarkering på lateralsidan.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Axial

- Position:** Patienten står, alt. sitter med bröstet mot detektorn med handen på magen. Vrid den aktuella sidan mot stativet så att skapula ligger parallellt mot detektorn.
- Centrering:** Mitt på mediala skapulakanten.
- Vinkel:** 10 grader caudal strålrättning/ cranialt ifrån.
- FFA:** 110 cm
- Kriterier:** Proximala humerus, hela skapula samt distala klavikeln visualiseras.

Humerus och skapula friprojiceras från thorax.

Skapula, acromion och processus coracoideus bildar ett "Y".

Sidomarkering.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

På begäran av radiolog eller ortoped.

Epålettbild

Position: Patienten ligger på rygg så långt ut på undersökningsbordet som möjligt. Armen maximalt utsträckt från kroppen. Armbågen vinklad ventralt. Detektorn/bildplattan placeras ovanför axeln vinkelrätt mot kroppens längdaxel.

Centrering: I axillen.

Vinkel: o. Horisontell strålriktning.

FFA: 110 cm

Kriterier: Strålriktningen tangerar cavitas glenoidalis.

Friprojicerad ledyta.

Sidomarkering.

Exponeringsparametrar: Under bearbetning.

Strålskydd

- Graviditet är inte en kontraindikation till att göra en konventionell röntgenundersökning under förutsättning att fostret inte är i primärstrålfältet.
- Var noga med inblandning. Gör inte strålfältet för litet så att det påverkar diagnostiken. Spara stråldos genom att inte göra strålfältet för stort.
- Ta särskild hänsyn vid barnundersökningar för att minimera stråldosen. Barn är mer känsliga för joniserande strålning. Anpassade barnprotokoll ska användas.

Dokumentation

Om kriterier inte uppnås för undersökning ska anledning dokumenteras i aktuell remiss

Övrigt

Ansvarig röntgensjuksköterska granskar och kvalitetssäkrar bilderna.

Informera om när och från vem patienten får svar samt skicka patienten eller be patienten vänta på svar.

Dokumentinformation

Innehållsansvariga

Carolin Karlsson, röntgensjuksköterska, Bild- och funktionsmedicin, SÄS

Stefan Carslöv, specialistläkare, Bild- och funktionsmedicin, SÄS

Patrick Pettersson, sjukhusfysiker, Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service, SÄS

Innehållsgranskare

Stefan Carslöv, specialistläkare, Bild- och funktionsmedicin, SÄS

Fastställt av

Markus Håkansson, verksamhetschef, Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service, SÄS

Nyckelord

Metodbok konventionell, axel, fraktur, luxation, lägeskontroll, epålettbild

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service

Innehållsansvar: Carolin Karlsson, (carka60), Sektionsledare

Granskad av: Stefan Carslöv, (steca9), Specialistläkare

Godkänd av: Markus Håkansson, (marha68), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9631-1641598044-280

Version: 2.0

Giltig från: 2026-01-20

Giltig till: 2027-12-08